

Nyttårstale

Taler

Kjell Magne Bondevik

Dato

1 januar 2004

Sted

NRK radio og fjernsyn

1 God kveld, og godt nytt år!

Midt i julefeiringens glede ble vi rystet av jordskjelvkatastrofen i Iran, med titusener av døde og sårede. I pakt med vår humanitære tradisjon bidrar Norge
5 med rask og omfattende nødhjelp.

På min netthinne er det et bilde jeg ikke klarer å viske bort: Ut fra et ødelagt hus kommer en ulykkelig far. I sine armer bærer han sin døde, fire år gamle datter. På vei til massegravene.
10

Et annet bilde trer også frem. En gledesstrålende far som holder armene rundt sin tre år gamle sønn - som ved et mirakel er gravd fram fra ruinene i live og uskadd.

15 Kontrasten mellom de to farsansiktene er stor.

En gråter av sorg - en stråler av glede.

Likevel vitner begge ansiktene om det samme.
20

Hvert menneske er unikt.

Vi er alle like verdifulle.

25 Det gjelder store som små, de som mestrer livet og de som trenger hjelp.

Et slikt menneskesyn forplikter. Derfor står Norge i fremste rekke i internasjonalt hjelpearbeid. Derfor bruker vi stadig mer på helsetjenester og sosial omsorg i Norge.

For meg er det noe som blir mer og mer viktig når jeg skal gjøre mine personlige valg, og når jeg som statsminister skal være med å forme vår felles framtid.

35 Vi blir nemlig ofte stilt ansikt til ansikt med de helt grunnleggende spørsmål: om menneskets verdi, dets ansvar og muligheter.

Jeg vil formulere det slik: Ethvert menneske har rett til å oppleve seg selv som enestående og verdifullt.

40

En enkel setning, men vanskelig å etterleve.

Vi må aldri gi opp visjonen om det humane samfunn og den humane verden.

Ordet "naturvern" har fått en selvskreven plass i vår bevissthet. Nå snakker jeg
45 om "menneskevern", vernet om det enkelte lille menneske, i dets nære miljø og i den store sammenheng.

Skal hver enkelt kjenne seg verdsatt i hverdagen, kreves mer enn offentlige bevilgninger. Opplevelsen av eget menneskeverd får vi ikke minst i møtet med
50 andre mennesker. Hver dag styrker - eller svekker - vi selvfølelsen til menneskene rundt oss. Og dette starter allerede fra vi er små.

Problemet med mobbing i skolen var en hovedsak både i H.M. Kongens og i min egen nyttårstale i fjor. En landsomfattende kampanje har nå vært i gang i
55 over ett år. Resultatene viser seg: Ved skoler som har hatt et bredt og systematisk program mot mobbing meldes det om en halvering av problemet.

Jeg vil takke alle som har bidratt til dette. Særlig dere barn som selv har gjort noe for at skolen og skoleveien skal bli god for alle. Fortsett med det! Si fra! Vis
60 omsorg!

Vi er imidlertid ikke i mål. Ingen barn skal mobbes uten at voksne griper inn.

Derfor fortsetter vi arbeidet mot mobbing i skolen.

65

Men problemet finnes ikke bare der.

Omlag 200.000 voksne blir utsatt for mobbing på jobben, halvparten av dem

70 daglig. Beregninger som både LO og Landsforeningen mot mobbing i arbeidslivet har gjort antyder dette. Arbeidstilsynet mener at selvmord med bakgrunn i mobbing forekommer hyppigere enn dødsulykker på norske arbeidsplasser. Vi snakker kanskje om 100 slike ulykkelige hendelser i året.

75 Vi må få en slutt på dette.

Trakassering på arbeidsplassen er forakt for menneskeverd og likeverd.

80 Arbeidssituasjonen kan oppleves som tøff for mange. Nedleggelse av bedrifter og arbeidsplasser, og store krav til effektivitet og omstilling er en påkjenning. Arbeidet for det psyko-sosiale miljøet på arbeidsplassene må intensiveres.

I kveld vil jeg slå til lyd for en kampanje mot mobbing i arbeidslivet. Ledelsen ved bedriftene må involveres mer. Bedriftslegene må trekkes sterkere inn og
85 bevisstgjøres sin plikt til å melde fra. Hovedvernombudene må engasjeres.

Den nye avtalen om et inkluderende arbeidsliv, som ble undertegnet før jul, har en bestemmelse om økt innsats mot mobbing.

90 På denne bakgrunn vil jeg invitere til samarbeid mellom representanter for arbeidsgivere, arbeidstagere, Arbeidstilsynet og Regjeringen om konkrete tiltak mot mobbing og trakassering i arbeidslivet. På nyåret vil vi møtes for å drøfte dette. Mye gjøres, men vi kan gjøre mer.

95 Alle må kunne kjenne seg trygge og verdsatt på arbeidsplassen. Vi må reise et sterkere menneskevern.

Jeg vil rette en appell direkte til den enkelte av oss: Skap et arbeidsmiljø som motvirker mobbing.

100

I år utvides EU med ti nye land. Samtidig utvides det indre marked som Norge som EØS-land er en del av. Dette gir oss utfordringer og nye muligheter til samarbeid.

105 Norge er blant de land som har høyest sysselsetting og lavest ledighet.

Likevel er også vi de siste årene berørt av internasjonale økonomiske

nedgangskonjunkturer.

110

Vi har i dag ca. 100.000 arbeidsledige. Mange sier at det største problemet er å miste opplevelsen av å være et verdifullt menneske.

Derfor er kampen for å skape og sikre arbeidsplasser en hovedsak for
115 Regjeringen.

Vi har de to siste år ført en stram økonomisk politikk for å redusere det høye kostnadsnivået for norske bedrifter. Resultatet begynner nå å vise seg: det siste året er kronekursen blitt lavere, og rentenivået er mer enn halvert.

120

Har du et huslån på 1,5 millioner kroner betyr rentefallet en reduksjon av dine årlige utgifter på ca. 51.000 kroner etter skatt. For kommunene betyr det på noe sikt omlag 3,5 milliarder årlig i innsparing.

125 Bedriftenes kostnader er redusert også ved betydelige skatte- og avgiftsreduksjoner. Næringslivsledere melder nå om økt optimisme. Viljen til å investere stiger. Arbeidsledigheten har allerede begynt å avta.

Bedringen i norsk økonomi er merkbar.

130

Denne utviklingen regner vi med vil fortsette i det nye året.

Optimismen er på vei tilbake. Skal vi forsterke denne positive trenden må vi alle bidra.

135

Befolkningen i Næroset i Ringsaker er blant dem som har bestemt seg for å være med på å snu negative trender. Folk bruker humor og fantasi for å løse problemer. De kan melde om økt optimisme. Fraflyttingen har stoppet i den lille bygda. Mange av de unge ønsker å bli boende. Næroset har blant annet en
140 egen hilseminister som reiser rundt og hilser på alle innflyttere. Slik føler alle seg velkommen og verdsatt.

Takk til bygdefolket i Næroset for nytenkning og kreativitet. Vi trenger slike initiativ som styrker samhold, optimisme og omsorg for hverandre.

145

I vårt velferdssamfunn har vi mye å forbedre, men også mye å være takknemlige

for.

150 La meg nevne bare et par eksempler på hva som har skjedd de siste 30 år:

I 1973 var 147.000 personer sysselsatt innen helse- og omsorgssektoren. I dag har vi over 450.000 ansatte. En tredobling. Det har gitt mange bedre omsorg, men det sier også noe om at behovet for omsorg i vårt samfunn er blitt større.

155

For 30 år siden var det barnehager for 25.000 barn. Nå er det nesten 200.000 barnehageplasser. Det har gitt foreldre større valgfrihet.

160 Det har skjedd store fremskritt. Men vi har også mangler. Og det vil alltid være behov for privat og frivillig omsorg, gjennom organisasjoner, familie og naboskap.

Nå skal velferden trygges for framtida. Folketrygden er en bærebjelke i vårt velferdssamfunn, og den skal sikres og moderniseres.

165

En innstilling fra Pensjonskommisjonen blir presentert om noen dager. Regjeringen vil invitere til en bredest mulig politisk enighet om et framtidig pensjonssystem. Systemet må bygge på disse prinsipper:

170 - Ordningen må være økonomisk bærekraftig

- Alle skal ha trygghet gjennom en garantert minstepensjon

- Ordningen må oppmuntre til arbeid

175

For et par uker siden møtte jeg en gruppe pårørende til unge narkomane. De hadde viktige råd å gi Regjeringen.

180 Vi holder så lett avstand til mennesker som sitter sammensunket på et gatehjørne. Det er mye angst i våre holdninger. Hvis vi våger å komme tettere på hverandre, så vil vi se og forstå hverandre bedre.

Skal jeg hjelpe et menneske, må jeg komme tett på.

185 Om rusmisbrukeres selvbilde og sosiale nettverk er skadet, så er ikke hans eller

hennes menneskeverd blitt mindre. Et menneske er verdifullt uavhengig av den såkalte nytteverdien for samfunnet.

190 Jeg tror knapt noen har det vanskeligere enn foreldre til narkomane. De opplever at det kjæreste de har gå til grunne under de verste forhold. En vanlig familie kan på kort tid få en hverdag preget av tung rus, kriminalitet, prostitusjon, oppløsning av familien, sykdom og død.

195 Fra i dag av gjennomføres reformer i rusomsorgen slik at flere etter hvert får et bedre tilbud. Vi bygger ut helsetilbud med lav terskel. Russkadde skal lettere få behandling og gjenvinne helse.

Vi trenger også de frivillige krefter i kampen mot rusproblemet. Mange har
200 engasjert seg og oppnådd gode resultater.

Vi takker dere. Dere kjemper for andres menneskeverd.

Mange sliter med sin psykiske helse.
205

Det kan for noen komme brått på og forandre alt. Flere har sikkert opplevd nettopp dette også i året som gikk.

Når mørket blir stort, kan selve livsmotet svinne, og et menneske føle seg
210 verdiløs.

Da trenger vi venner, sosiale nettverk, og faglig hjelp.

Tilbudet til mennesker med psykiske lidelser har vært forsømt i Norge i mange
215 år. Særlig trenger barne- og ungdomspsykiatrien en opprustning.

En bedre hverdag for mennesker med psykiske lidelser er et hovedmål for Regjeringen. Derfor har vi vedtatt en plan for opptrapping av innsatsen. I år vil staten bruke 3,3 milliarder kroner mer enn da planen startet i 1998.
220

Og min holdning er klar: Opptrappingen må fortsette. De som sliter skal regne med vår hjelp.

Menneskeverdet er uavhengig av landegrenser. Vi må alltid kjempe for

interessene til de fattige og forfulgte også i andre land.

En av de store truslene mot menneskeverdet i dag er terrorismen. Den sprer frykt og rammer uskyldige. Terrorisme er forakt for menneskeverdet.

230

For å gjøre kampen mot terrorisme mer effektiv må vi også spørre: Hvorfor er det noen som ofrer eget og andres liv for å nå sine mål?

235

I samarbeid med Nobelprisvinner Elie Wiesel fikk jeg stå som vertskap for en konferanse i New York i september. Temaet var terrorismens røtter.

Hat og fanatisme, ydmykelse og undertrykkelse kan ligge bak. Det er et sammensatt bilde. Fattigdom og regionale konflikter kan også spille en rolle.

240

Vi ser også at religiøse motsetninger kan være en del av konflikter. Men religionenes felles verdier om menneskeverd og forsoning burde heller være en del av løsningen.

245

Derfor trenger vi flere møteplasser mellom religionene, hvor vi lærer å kjenne og forstå hverandre. Selv hatt gleden av å delta i flere slike samlinger. Dette arbeidet vil jeg fortsette. Kunnskap om andre menneskers tro og tanker skal bygge broer - ikke skape konflikter.

Det siste året har Irak-konflikten preget verden.

250

Norge støttet ikke krigen mot Irak. Men nå må landet bygges opp igjen. Norge bidrar derfor med omfattende humanitær hjelp og støtte til gjenoppbyggingen. Slik vil vi være med å lindre nød, fremme stabilisering og etablering av irakisk selvstyre.

255

Fremfor alt håper vi nå på en bedre framtid for det irakiske folk, som har lidd så mye i mange år.

260

De største gledene i livet kan sjelden eller aldri måles i penger. Det er de gratis gleder som virkelig teller, de vi får ved å gi, ved å dele, ved å vise omsorg.

Et godt liv innebærer ikke å få dekket alle sine behov umiddelbart.

265 Man lever et godt liv når man klarer å leve med både innfridde og uinnfridde behov, og ikke stirre seg blind på alt som er utenfor rekkevidde.

Sveriges store revystjerne og livsfilosof Hasse Alfredsson har enkelt sagt det slik:

270 "Jeg tror på en håndfull godhet."

Å være god og snill er ikke tidens prestisjefylte ord. Men takk til alle mennesker som har en håndfull godhet. Dere gjør verden til et bedre sted å leve.

275 På årets første dag går våre tanker til kongefamilien.

I høst ble dessverre vår kjære konge rammet av kreft. Med prisverdig åpenhet har Slottet redegjort for Kongens tilstand. Vi gleder oss over at legene har erklært ham frisk og at han har kunnet feire jul med familien på Kongsseteren.

280

Vi takker kronprinsen for at han på en så fin måte har gått inn som regent under sin fars sykdom.

I fjor vår fikk prinsesse Märtha Louise og Ari Behn en datter, og kronprinsparet
285 kunne melde at de venter et barn nå på nyåret.

På vegne av oss alle vil jeg hilse Kongen, Dronningen og den øvrige kongefamilie og takke for deres store innsats også i året som gikk.

290 Jeg hilser også til alle nordmenn som gjør tjeneste i utlandet, i utenriktjenesten og fredsbevarende styrker, i skipsfart, i forretninger, i misjons-, bistands- og menneskerettighetsarbeid.

Jeg ønsker dere alle et godt og fredfullt nytt år!

295

300 **Emner**
Nyttårstale

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/nyttarstale-421>